

93

1969

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata: 381.

Történelmi sorozat: 33.

E U R Ó P A É L E T E a XI-XIII. sz.-ban.

I. A gazdasági élet.

1./ Szántás a XII. sz.-ban

Az eke tökéletesedése forradalmasította a földművelést. Használni kezdték még a középkor előtt az ekevasat is. Nyugat-Európában az eke fejlettebb formája alakult ki. Ezen csoroszlya is volt, amely felhasította, kormánylemez, amely megfordította a földet. Némely vidéken kereket is szereltek rá. Ez megkönnyítette a szántást, egyenesebb barázdát tudtak vele húzni. A középkorban végrehajtott javítások után a XIII.sz.-ban lényegében kialakult a ma is használatos ekeforma. A kép egy XII. századbeli zsoldároscsillárképből való.

2./ Vetés.

A baloldali képen magot szóró parasztot látunk, aki a földbe szánt magot egy nyakba akasztott kosárból szórja. A kép 1338-ból való, de a vetés a megelőző századokban is ezen a módon folyt.

Aratás.

Az aratás kaszával vagy sarlóval történt. A kaszák használata már elterjedt volt a XI.-XIII. században, amint azt a bemutatott kép is igazolja, amely XII. századi zsoldároscsillárkép részlete.

3./ Begyűjtés.

A learatott gabonát kérébe kötötték és összerakták. Az elhullott szálakat gereblyével szedték össze. Képünk a begyűjtés munkáját mutatja egy 1250-ből származó képekkel illusztrált bibliából.

4./ Fonás

A ruházat készítéséhez elsősorban fonál előállítására volt szükség. Ez azonban nehéz és lassu munka volt, mert a gyapjuból, kenderből, vagy lenből fonalat kellett sodorni, amelyet azután orsóra tekertek fel. /Baloldali kép./

Szövés

Ezután kerülhetett sor a szövésre, amely kézi erővel történt. A szövőszéken egymást követték a tökéletesítések. Jobb nyüstöket, bordákat találtak fel. A munka azonban még így is lassu volt, s minden figyelmét lekötötte a takácsoknak. /Jobboldali kép./

5./ Edénykészítés

A baloldali képen forgó koronggal dolgozó fazekast látunk, aki jobb kezét a korong forgatására használja, baljával az edényt formálja. /XIII.sz.-i francia kézirat képe./

Üvegfuvo

Az üvegekészítő mester munkája is fontos volt. A képen látható mester a kemencében felolvasztott üveganyagot fuvócsövön át formálja.

6./ Cserzővarga.

Igen nagy jelentősége volt a középkorban a cserzővargának, aki nyers bőrből készítette csizmadiák, szíjjártók, nergesek részére felhasználásra alkalmas bőrt. A cserzésre szükséges anyagot, a cserfakérget zuzómalomban készítették elő. /Baloldalt./

Csizmadia

A lakosság lábbelivel való ellátása a csizmadiákra hárult, akik a cserzett finomított bőrből sarukat, cipőket, csizmákat készítettek. /Jobboldalt./

7./ Bányászat

Az itt látható három képen bányászattal kapcsolatos jelene-tek láthatók. A baloldalon márványt fejtenek, a középső képen a folyó homokjából aranyat mosnak, a jobboldalin pedig kalapács és ék segítségével vasérc után kutatnak. /Kezdő betűk díszítése egy XIII. sz.-i kéziratból./

8./ Építkezés

Képünk építkezést mutat be XIII. sz. kézirat nyomán. A kőművesek rakják a falat, s vízszintezővel ellenőrzik munkájukat. Az építési anyagot csigák juttatják fel a munkásoknak. Az előtérben kőfaragók és ácsok dolgoznak.

rangjáték van. A harangjátékostól jobbra van az orgona, míg kezelője a kép főrészen kívülre kerül. Az orgona fújtatóját működtető alak középen áll. Tőle balra kürtöst láthatunk. Vándorzenészek és vándorköltők járták be ezidőben a főuri udvarokat. /1200-ból való miniatura./

24./ A román építészet

Az építészet 1000. után keletkező korszakát román építészetnek nevezik. A román stílus szorosan kapcsolódik a hűbériséghez. Egyházi és világi alkotások egyaránt készülnek e stílusban. A román templom alaprajzi elrendezése többnyire három hajós, kereszt-hajóval. A hajókat félkör alakú apszis zárja le. Jellemzője még a vastos falak építése, a mennyezetnek keresztboltozattal való boltozása. Az ablakok félkörívesek, aránylag kicsinyek. Gyakran találkozunk küllős, kör alakú ablakkal is. A kapuk befelé szűkülnek "bélletes"-ek. Az oszlopfejeket geometriai vagy alakos díszítéssel látják el.

25./ A bambergi dóm

A fejedelmek, tartományurak segítették az egyház szervezetének megerősödését. Így került sor a bambergi püspökség alapítására is 1007-ben. A püspökség székhelyén, Bambergben ezidőben vetik meg a román építészet egyik kiváló alkotásának, a bambergi dómnak az alapjait is, de csak a XIII. század első harmadában épül fel teljesen. A hatalmas, négytoronyos /81 m magas/ épületen igen szépen megfigyelhetők a román építészet jegyei.

26./ A XI-XIII. század szobrászata

A román kori szobrászatban a cél az épületek díszítése, amely főleg a kapuzatok, külső és belső homlokzatok terét töltötte ki. A szobrászat anyaga ekkor a kő és fa, ritkán stukkó és fém. Az egyházi épületek díszítésénél a szobor mellékes szerepet játszott, s csupán kiegészítője volt a boltozatok, kapuzatok, oszlopok díszítéseinek.

Képünkön az Arles-i Szt. Trophine templom kapujának apostol-szobrai láthatjuk.

27./ A Korán

Mohamed mekkai kereskedő a pásztorkodó földművelő arab törzseket az izlám vallási közösségében egyesítette. Szent könyvük a Korán, vallási és polgári törvényeket szab a hívők számára, tartalmaz fenyegetést a hitetlenek számára, beszél a Paradicsomról és a Pokolról is. Előírta a vallás tüzzel-vassal való terjesztését és ezzel megvetette az arab birodalom alapjait. Vallásuk a VII. századtól terjedt el az arabok között, s rövidesen hatalmas arab birodalom lét-

rejöttéhez vezetett. Az izlám vallását később a nyugat felé terjeszkedő törökök is átvették. Képünk: a Korán egyik kéziratának lapját mutatja be.

28./ A granadai Alhambra oroszlán-udvara.

A granadai Alhambra /épült a XIII. század közepétől a XIV. sz. végéig/ a nyugati arabság uralkodóinak hatalmas erőd-palotája. Helyiségei két nagy diszudvar és oroszlánudvar és a mirtusz-udvar köré csoportosulnak. Arabeszkjei, stukkó díszei a nyugati mór stílus kiemelkedő példái.

Képünk az Alhambra híres oroszlán-udvarát mutatja be.

Kiadásért felelős: Sárvány István

61-5470/381/5 - Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat